

ÇOCUK YOKSULLUĞU: KÜRESEL BİR SORUNUN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

CHILD POVERTY: BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF A GLOBAL PROBLEM

Metin BULU

Ardahan Üniversitesi

Çıldır MYO

Sosyal Hizmetler Bölümü

shumetinbulu@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0635-9914

Kutay ÜSTÜN

Ardahan Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

kutayustun@ardahan.edu.tr

ORCID: 0000-0003-2572-2264

Geliş Tarihi:

27.05.2023

Kabul Tarihi:

07.12.2023

Yayın Tarihi:

25.12.2023

Anahtar Kelimeler

Çocuk

Çocuk Yoksulluğu

Scopus

Bibliyometrik Analiz

Keywords

Child

Child Poverty

Scopus

Bibliometric

Analysis

ÖZ

Tarih boyunca, her dönem yoksulluk toplumlarda var olan bir sorundur. Günümüzde ise yoksulluk, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerle sınırlı kalmayarak, gelişmiş sanayi toplumlarında da yaygın ve sürekli bir durum haline gelerek küresel bir sorun olmuştur. Bu bağlamda, çocuk yoksulluğuyla ilgili sorunların belirlenmesi ve sorunla ilgili tüm politika araçlarının etkin bir şekilde geliştirilmesi amacıyla farklı alanlarda çeşitli akademik çalışmalar yayınlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Scopus veri tabanında yer alan “çocuk yoksulluğu” konulu çalışmaları bibliyometrik bir perspektifle incelemektir. Literatürde birçok bibliyometrik çalışma olmasına rağmen, “çocuk yoksulluğu” konusunda mevcut durumu ortaya koyan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu doğrultuda, 2023 yılı yayınlarını içermeyen ve Scopus üzerinde yapılan bir arama ile “Child Poverty” veya “Children Poverty” anahtar kelimelerini içeren toplamda 1526 çalışma analiz edilmiştir. Analiz kapsamında yayınların dağılımı hakkında genel bilgiler verilmiş ve VOSviewer kullanılarak görselleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, çocuk yoksulluğuyla ilgili en fazla yayın 2022 yılında yapılmış olup, yayınların çoğunluğunu makaleler oluşturmaktadır. En çok yayım yapan ülkeler arasında ABD öne çıkmaktadır. 2011 yılından itibaren çocuk yoksulluğuyla ilgili yayınlara yapılan atıf sayısında bir azalma gözlenmektedir. En çok yayım yapan kurumlar ise sırasıyla Oxford Üniversitesi ve UNICEF olarak belirlenmiştir. VOSviewer programı kullanılarak elde edilen sonuçlar, en çok kullanılan anahtar kelimelerin “çocuk yoksulluğu” ve “yoksulluk” olduğunu göstermektedir.

ABSTRACT

Poverty has been a prevalent issue in societies throughout history. In modern times, poverty has become a widespread and persistent condition not limited to underdeveloped or developing countries but also affecting developed industrial societies, thus becoming a global problem. Child poverty, in particular, has been the focus of various academic studies in different fields, aiming to identify the problems associated with it and develop effective policy tools. Despite the existence of numerous bibliometric studies in the literature, no study has been found that specifically addresses the current state of research on child poverty. Therefore, this study aims to examine the literature on child poverty using a bibliometric perspective, focusing on the works available in the Scopus database. A total of 1526 studies containing the keywords “Child Poverty” or “Children Poverty” were analyzed through a search conducted on Scopus, excluding publications from the year 2023. The analysis provided general information about the distribution of publications, which was further visualized using VOSviewer. The results indicate that the highest number of publications on child poverty was recorded in 2022, with articles constituting the majority of the publications. The United States stands out as the country with the highest number of publications, and a decrease in citation counts for child poverty-related publications has been observed since 2011. The institutions with the highest number of publications are Oxford University and UNICEF, respectively. The results obtained through VOSviewer indicate that the most frequently used keywords are “child poverty” and “poverty”.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1303339>

Atıf/Cite as: Bulu, M., & Üstün, K. (2023). Çocuk yoksulluğu: Küresel bir sorunun bibliyometrik analizi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(4), 2377-2393.

Giriş

Yoksulluk insanlık tarihi boyunca toplumsal bir sorun olarak var olmuştur. Günümüzde yoksulluk sadece gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerde değil, gelişmiş sanayi toplumlarında da yaygın ve sürekli bir olgu haline gelmiştir. 1990'lı yılların başından itibaren uluslararası kuruluşlar, yoksul ülkelere yardım etmek ve yoksulluğu azaltmak için yeni stratejiler geliştirmişlerdir. Dolayısıyla, yoksulluk yalnızca bir ulusal mesele değil, aynı zamanda küresel bir sorun haline gelmiştir. Yoksulluk, temel maddi olanaklara erişememe durumunu ve asgari yaşam standardını sürdürebilmek için gerekli mal ve hizmetlerden yoksun kalınmasını tarif etmektedir. Bu durum, gelir yetersizliği veya yoksulluğa neden olan diğer faktörlere bağlı olarak ortaya çıkar ve kişilerin sosyal olarak mahrum hissetmelerine yol açabilir (Topgöl, 2013).

Yoksulluk, toplumsal, siyasal, kültürel açıdan değerlendirildiğinde çok boyutlu bir olgudur. Yoksulluk çerçevesinde gelişen tanımlamalar, yoksulluğun nasıl ölçülmesi ve açıklanması gerektiği ile ilgili yaklaşımlar, bu çok boyutluluğun farklı şekillerde ifadeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde küresel bir sorun haline gelen yoksulluk, toplumları her açıdan olumsuz yönde etkilemektedir. Yoksulluk sadece bir şeyin yokluğu ile tanımlanamamaktadır. Yoksulluğun ne anlama geldiği, soruyu kimin sorduğuna, nasıl anlaşıldığına ve kimin yanıt verdiğine bağlıdır (Chambers, 2006).

Yoksulluğun nasıl anlaşılıp tanımlandığına dair kavramsallaştırmalar, gerekli önlemlerin belirlenmesinde hayati bir rol oynamaktadır. Ancak, ölçümler genellikle yoksulluk tanımlarını ve kavramsallaştırmalarını yönlendirmekte, mevcut verilerin kullanılabilirliği ölçüm kararlarının merkezinde yer almaktadır. Yoksulluk tanımı hakkındaki tartışmalar artarken, gelire dayalı yoksulluk ölçümleri, verilerin mevcudiyeti, zamana ve yere göre karşılaştırılabilirliği nedeniyle oldukça etkilidir (Bessell, 2022).

“Bireylerin fizyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamada yetersizlik durumunu açıklayan bir kavram olarak yoksulluk, genellikle maddi unsurlar çerçevesinde” (Günaydın, 2020) yorumlanmakla birlikte yoksulluk sadece maddi boyutları olan bir olgu değil aynı zamanda bireyler üzerinde ciddi psiko-sosyal etkileri olan da bir konudur. Son yıllarda, yoksulluğun çok boyutlu kavramlaştırmasına doğru bir kayma olmuştur. Sen'in kapasite yaklaşımından etkilenen ve İnsani Gelişim Endeksi üzerine inşa edilen “Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi” (MPI), yoksulluk ölçümünü gelirden öte, insan gelişiminin temel alanlarını değerlendirmek için etkili olmuştur (Alkire, 2005; Alkire & Foster, 2011).

Yoksulluk, sadece insanların temel ihtiyaçlarını karşılayamamasının yarattığı fiziksel sorunlardan ibaret değildir. Aynı zamanda, yoksul insanların toplumdaki yerinden kopmasına, dışlanmasına ve yalnızlaşmasına yol açan bir durumdur. Bu nedenle, yoksulluğu sosyal bir olgu olarak da anlamak gerekir (Günaydın, 2020). Sosyal dışlanma, Yoksulluk, toplumla bütünleşemeyen, toplumsal faaliyetlerden uzak kalan, toplumun kenarına itilen ve toplumsal sorunlar yaşayan bir grup insanın durumudur (Açıkgöz & Yusufoglu, 2012).

Yoksulluk, karar verme süreçlerinde katılımı kimi zaman engelleyen, kimi zaman azaltan, sosyal ilişkileri olumsuz yönde etkileyen, bireylerin üyesi oldukları toplumla bütünleşmelerine engel olan bir durumdur. Yoksulluk ve psiko-sosyal boyutları düşünüldüğünde, utanma ve damgalanmanın sıklıkla karşılaşılan durumlar olduğu görülmektedir. Damgalanmış birey, diğer kişilerin görüşlerini dikkate alıyorsa derin bir utançla kendisini güçsüz ve değersiz hissedecektir (Reyles, 2007). Bahsi geçen bu duyguların sadece bireysel açıdan değil toplumsal açıdan da etkileri bulunmaktadır. Sosyal dışlanmanın artması, yoksulluğun kalıcı hale gelmesinde etkili olan bir durumdur (Walker, 2014). Açıkgöz ve Yusufoglu'na göre (2012) yoksulluk, “gelir azlığıyla birlikte bir ötekileştirme ve dışta tutma sorunu olarak” görülmektedir. “Yoksullukla birlikte gerçekleşen dışlanmışlık duygusu, yoksulların ümitlerini kırmakta ve onları pek çok açıdan daha yoksun duruma sokmaktadır. Yoksulluklarından dolayı utanç hisseden yoksul insanlar, toplumdaki gizlenmeye çalışırlar. Bu da onların sosyal etkinliklere katılma isteklerini azaltır ve sosyal ilişkilerini sınırlar. Yoksulluk, böylece insanların sosyal hayatlarını da olumsuz etkiler (Sutton vd., 2014). Günaydın'ın yaptığı bir çalışmada yoksulluğun bireyler üzerinde önemli psiko-sosyal etkilerine değinilirken, katılımcıların büyük çoğunluğu yoksulluk durumunun; “kendilerinde, çocuklarına ve ailelerine bakamama korkusu yarattığı, bu korku ile sürekli huzursuzluk içerisinde oldukları, toplum içinde kendilerini rahatsız hissettikleri, mahcubiyet yaşadıkları ve sürekli toplumdan uzaklaşma çabası içerisine girdiklerini” belirtmeleri oldukça dikkat çekicidir. Bu durum “yoksul bireylerin “diğerlerinin” onları yargılaması korkusuyla kendilerini toplumdaki çekmelerine bir anlamda tecrit etmelerine neden olmaktadır” (Günaydın, 2020).

Yoksulluk, sadece bireysel bir sorun değil, aynı zamanda küresel, ulusal ve toplumsal bir sorun olarak da ele alınması gereken bir kamusal politika konusudur. Yoksulluğun nedenleri, sonuçları ve çözümleri çok boyutlu bir şekilde incelenmelidir. Yoksulluk, tek bir boyutta tanımlanamayan bir olgudur (Tekdemir & Yılmaz, 2020). Yoksulluğun nedenleri arasında işsizlik, düşük ücretler, sağlıksız yaşam koşulları, eğitim eksikliği, işyeri ayrımcılığı, cinsiyet ve ırk ayrımcılığı gibi faktörler yer alırken sonuçları arasında ise düşük yaşam beklentisi, açlık, evsizlik, hastalık, madde bağımlılığı, suç, düşük eğitim seviyesi ve yoksulluk döngüsü bulunur. Yoksullukla mücadele politikalarının genel olarak yoksulluğun nedenlerini ele aldığı ve yoksulluğun etkilerini hafifletmeyi amaçladığı söylenebilir. İş gücü eğitimi, gelir transferleri, barınma ve konut yardımları, ticaret politikaları, sağlık hizmetleri, gıda yardımları, borç affı, uluslararası yardım programları, bu politikalar arasında sayılabilir.

Çocuk Yoksulluğu

Yoksulluk çerçevesinden gelişen sorunlar her yaş grubunu derinden etkilemektedir. Dezavantajlı gruplar açısından değerlendirildiğinde çocukların sağlıklı gelişim göstermelerinde yoksulluğun yıkıma yol açtığı, yaşamsal ve sosyal anlamda pek çok sorunu beraberinde getirdiği bilinmektedir. Her birey temel hak ve özgürlüklere sahiptir. Yaşama hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı gibi haklar her yaş grubunda, her birey için ayrım göstermeksizin geçerlidir. Çocuklar için bu haklar Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde net bir şekilde ifade edilmiştir. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (UNCRC), çocukların özel olarak korunması ve desteklenmesi için hazırlanmış, tüm ülkelerin kabul ettiği ve imzaladığı, uluslararası bir belgedir. Çocuklar, insan haklarına sahip olan herkes gibi diğer uluslararası insan hakları sözleşmelerinde tanımlanan haklara da sahiptir. Ancak BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, çocukların yaş ve gelişim özellikleri nedeniyle ekstra haklara ihtiyaç duyduğunu da vurgular (Üstün, 2022).

Küreselleşme, dünya ekonomisi ve ticaretindeki ilerlemelerin yanı sıra, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve yoksulluk sorununu da beraberinde getiren bir çağdaş olgudur. Bu sorunun en çok mağdur ettiği kesim ise toplumun en dezavantajlı ve savunmasız olan çocuklardır. Çocuklar, küreselleşmenin olumsuz etkilerinden korunmak için daha fazla destek ve önlem gerektirmektedir (Tekdemir & Yılmaz, 2020). Çocukların özel haklarına saygı gösterilmesi ve bu hakların korunması gerektiği fikri, çocukların savunmasız ve ihtiyaç sahibi oldukları gerçeğiyle uyumlu bir düşüncedir. Özellikle çocuk yoksulluğunun ayrı bir sorun olarak ele alınması gerektiği düşüncesi, bu yaklaşımla uyumludur. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, tüm çocukların temel haklarını tanımlayan bir belgedir. Sözleşme, çocukların ırk, cinsiyet, dil, din, etnik köken, engellilik gibi herhangi bir ayrım gözetmeksizin haklardan yararlanmalarını sağlar. Sözleşmede yer alan haklar, çocukların “yaşam, gelişim, korunma ve katılım” hakları olarak dört ana başlık altında toplanabilir (Üstün, 2022).

Çocuk yoksulluğu, sadece maddi yoksunluk değil, aynı zamanda eğitim, sağlık, beslenme, barınma, sosyal katılım gibi temel hak ve ihtiyaçlardan mahrumiyet anlamına gelir. Çocuk yoksulluğunun önlenmesi ve azaltılması için çocukların bakış açısını dikkate alan politika ve programlar geliştirilmelidir.

Dünya üzerindeki çocukların yarısından çoğu yoksulluk, savaş gibi olumsuz koşullarda yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu durum çocukların temel haklarının ihlal edilmesine yol açmaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre çocukların en iyi şekilde korunması ve yararına olan kararların alınması gerekir (Avşar Kurnaz, 2009). Çocukların yoksulluktan korunması sadece temel haklarını ve yaşam kalitelerini iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda yetişkin olduklarında yoksulluğa düşme olasılıklarını da düşürür. Yoksullukla mücadele etmenin etkili yollarından biri çocuklara yatırım yapmaktır. Bu şekilde hem bugünün hem de geleceğin nesillerine fayda sağlanabilir.

Haider, çocuk yoksulluğunu yetişkin yoksulluğundan ayrılmaması gerektiği üzerine durur. Çocuk yoksulluğu oranları, aile yapılarına bağlı olarak farklılıklar gösterebilmektedir. Çocuk ailesine ait temel kültürel değerleri devam ettirirken yoksulluğu da devam ettirebilmektedir bu açıdan çocuk yoksulluğunun nedenleri yetişkin yoksulluğunun nedenlerinden ayrılamaz. Tek ebeveynli aileye geçiş, iş kayıpları, engellilik durumları, maaş kesintileri gibi etkenler, ailelerin yoksulluğa düşmesinin nedenlerinden birkaçıdır. İnsanların temel ihtiyaçlarını karşılamasını zorlaştıran bu etkenler, çocukların da yoksunluk içinde büyümeleri anlamına gelmektedir (Haider, 2021). Çocuk yoksulluğunun nedenleri arasında aile içi şiddet, ebeveyn işsizliği, ayrılıklar, yetersiz sosyal hizmetler ve politikalar, sağlık sorunları, düşük ücretli işler, evsizlik gibi etkenler yer alır. Tüm bu etkenlerin çocukların eğitim, sağlık gibi ve genel refah seviyelerinde olumsuzluklara yol açtığı bilinmektedir.

Bugün dünyada 700 milyondan fazla insan aşırı yoksulluk içinde yaşamaktayken bu durum fazlasıyla çocukları etkilemektedir. UNICEF (2023) raporlarına göre;

- Covid -19 pandemisi nedeniyle dünya genelinde yaklaşık 100 milyon çocuk daha, çok boyutlu yoksulluğa sürüklenmiştir.
- Tahminen 356 milyon çocuk ekstrem yoksulluk içinde, günde 1,90 dolardan az parayla yaşamaya çalışmaktadır.
- 1 milyar çocuk, ihtiyaç duydukları eğitim, sağlık, barınma, temiz suya erişim (sanitasyon) koşullarından yoksun olarak çok boyutlu yoksulluk içinde yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar.
- Çocuklar, yetişkinlere oranla iki kat daha fazla yoksulluk içinde yaşamaktadırlar.
- Daha iyi durumda olan akranlarına oranla en yoksul aile çocukları, iki kat daha fazla hayatlarını kaybetmektedirler (UNICEF, 2023)

Çocuk yoksulluğu, bir hane halkının çocuklarının temel ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli kaynağa sahip olmaması durumunda ortaya çıkan bir durum olarak tanımlanmaktadır. Bu ihtiyaçlar arasında yiyecek, barınma, giyim, sağlık hizmetleri, eğitim, eğlence ve diğer temel gereksinimler yer alır. Çocuk yoksulluğu, çocukların sağlığı, eğitimi, refahı ve gelecekteki fırsatları üzerinde olumsuz etkileri olan ciddi bir sosyal sorundur. Bu nedenle, yoksullukla mücadele ve çocuk yoksulluğunun azaltılması, birçok ülkenin öncelikli hedefleri arasındadır (Bradbury vd., 2011)

Çocuk yoksulluğu önemli bir sosyal sorun olarak görülse bile sanayileşmiş ülkelerde yoksullukla mücadele politikalarında ve yoksulluğun sonuçları açısından büyük farklılıklar göstermektedir (Bradbury vd., 2009). Yoksulluk, genellikle gelir eksikliği veya düşük tüketim harcaması olarak tanımlanmakta ve ölçümü, nispeten kolay toplanabilen, düzenli verilere dayanmaktadır. OECD (2019), yoksulluğu “belirli yaş gruplarındaki kişiler arasında gelir yoksulluk sınırının altında kalanların oranı; toplam nüfusun medyan hane gelirinin yarısı olarak” tanımlamaktadır. Yoksulluk, hane gelirine göre değerlendirilir ve belirli yaş grupları için yoksulluk hesaplanabilir olsa da bu hesaplama, kaynakların hane halkı arasında eşit olarak paylaşıldığı varsayımına dayanmaktadır (Bessell, 2022).

Çocuk yoksulluğu, genel olarak yoksulluk çalışmaları ile ilişkili olarak ortaya çıkmıştır ve çocuk yoksulluğunu anlamak önemlidir. Chzhen, Gordon ve Handa'ya göre (2018), para, gerekli olsa da çocukların özgürce yaşamları için gereken her şeyi karşılamak için yeterli değildir. Son yıllarda, çocuk yoksulluğunu çok boyutlu bir şekilde değerlendirmek için önemli gelişmeler olmuştur. Örneğin David Gordon vd. tarafından Bristol Yaklaşımı (2003) geliştirilmiştir. Bu çalışma, uluslararası olarak kabul edilmiş tanımlara dayanan bir çocuk yoksulluğu ölçeği geliştirmeye yönelik, en erken çabaların biridir. Gordon vd. (2003), BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan insan hakları ilkelerine dayanarak, çocuk yoksulluğunu sekiz boyutta ölçmektedirler. Bunlar: gıda, temiz içme suyu, sanitasyon olanakları, sağlık, barınma, eğitim, bilgi ve hizmetlere erişimdir. UNICEF, Çok Boyutlu Yoksunluk Analizi (MODA) aracılığıyla çocuk yoksulluğunu ölçmeyi daha da geliştirmiştir. Çok Boyutlu Yoksunluk Analizi, ulusal bağlama göre değişen değerlendirme boyutlarını belirlemek için BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinden yararlanmaktadır (Hjelm vd., 2016). Hem Bristol Yaklaşımı hem de Çok Boyutlu Yoksunluk Analizi, çocuk haklarına ve özellikle UNCRC'ye dayanmaktadır. Yoksulluk BM UNCRC'de açıkça ifade edilmese de birçok madde ile doğrudan ilişkilidir.

Bradshaw ve Richardson (2009), Avrupa'nın 27 ülkesini içeren ve çocuk yoksulluğunu ele alan bir endeks oluşturmuşlardır. Avrupa Çocuk Refahı Endeksi “Index of Child Well-being in Europe”, çocukların, sağlık, eğitim, barınma ve çevre koşulları, risk ve koruma, sosyal katılım gibi yaşam koşulları ve yaşam standartlarını içeren 7 ana kategoriden oluşmakta ve çocukların çeşitli alanlardaki refahlarını ölçmektedir. Çalışmada çocuk yoksulluğuna ilişkin farklı yaklaşımlar incelenmiş ve maddi yoksunluklarla birlikte diğer yaşam koşullarında da zorlukları beraberinde getirmesi açısından, çocuk yoksulluğu, çok boyutlu bir olgu olarak ele alınmıştır.

Çocuk yoksulluğu, sosyal ayrımcılık, sosyal iletişim eksikliği, sosyal dışlanma gibi faktörlerle de ilgilidir. Çocuk yoksulluğu, çocukların gelişimini olumsuz etkileyen, psikolojik ve sosyal sorunları da beraberinde getiren bir durumdur. Sosyal ve psikolojik değişkenler, çocuk refahının önemli bileşenleridir (White vd., 2013). Çocuk yoksulluğunun uzun vadede etkileri incelendiğinde, sadece maddi yoksullukla sınırlı olmadığı, diğer yaşam koşullarında da zorluklara sebep olduğu yapılan çalışmalarda gösterilmiştir. Yoksulluk nedeniyle sağlık durumu kötüleşebilir ve kronik hastalıklara yatkınlık artabilir. Yoksul aile çocuklarının stres düzeyleri normale oranla daha

yüksek olabilir ve bu durum diğer alanlarda olumsuz sonuçlar doğurabilir. Çocuk yoksulluğu, yaşamın ilerleyen dönemlerinde bir dizi fiziksel ve psikolojik sorunlara yol açabilir, bu açıdan değerlendirildiğinde psikolojik ve fiziksel hastalıkların sosyal örüntülerini de göstermektedir. Çocukluk çağı dezavantajına eşlik eden yüksek kronik stres, büyüyen çocukların çevresel talepleri nasıl yöneteceklerini öğrenmeleri için gerekli olan güçlü öz denetim ve başa çıkma kapasitelerinin gelişimini de bozar. Yoksulluk çocukların birden fazla stres kaynağına maruz kalmalarına sebep olmaktadır (Evans vd., 2013).

Yoksulluk, çocukları derinden etkileyen ve şiddeti insan yaşamının diğer evrelerine de yansıyan bir durumdur. Çocukların kötü beslenmesi, okul başarısızlığı, sağlık sorunları, madde bağımlılığı, suça eğilim, evsizlik ve psikolojik sorunlar çocuk yoksulluğunun sonuçları arasında yer alarak, çocukların gelecekteki yaşamlarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Dünya genelinde yoksulluğu azaltmayı ve çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasını amaçlayan, küresel çocuk yoksulluğu ile mücadele politikaları arasında; çocuk sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesi, eğitim hizmetlerine erişimin artırılması, ailelere yönelik gelir transferleri, çocuk işçiliğine yönelik politikalar, sürdürülebilir kalkınma hedefleri yer almaktadır.

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde çocuk yoksulluğu tartışmaları, gelire ve dar bir sağlık ve eğitim ölçütleri yelpazesine odaklanmıştır. Bununla birlikte, yoksullukla ne ölçüde eşanlı görüldükleri değişkenlik gösterse de çocuk refahının daha geniş yönleri kabul edilmektedir. Hem çocukların refahı için önemli oldukları hem de çocuk gelişimi sonuçları için önemli olduklarından dolayı çok çeşitli çocuk refahı göstergelerinin politika alanına girmesini sağlamak önemlidir (White vd., 2013).

Çocuk yoksulluğu, küresel bir sorun olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Çocukların yaşam kalitesini ve gelişimini olumsuz etkileyen bu durum hem bireyler hem de toplumlar açısından önemli sonuçlara neden olmaktadır. Bu nedenle, çocuk yoksulluğunu anlamak, ölçmek ve azaltmak için yapılan araştırmalar büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla çalışmada, Scopus veri tabanında çocuk yoksulluğu ile ilgili yayınlanmış araştırmalar bibliyometrik yöntem kullanılarak incelenmektedir. Scopus, hakemli yayınlardan oluşan en büyük makale özü ve atıf veri tabanıdır. Çocuk yoksulluğu gibi multidisipliner bir konu için, ilgili bilimsel bilgiye erişmek adına geniş bir kapsama alanı sunar.

Bibliyometrik analiz, bilimsel yayınların niceliksel ve niteliksel olarak değerlendirilmesine olanak sağlayan bir yöntemdir. Bu yöntemin en büyük yararı, bir konuyla ilgili pek çok bilimsel yayını analiz ederek alanın genel durumunu görselleştirmesi ve açıklamasıdır. Bibliyometri ile araştırmacılar bir alanda hangi yazarların, kurumların, ülkelerin ve dergilerin daha etkili olduğunu, hangi konuların daha popüler olduğunu ve hangi çalışmaların daha çok atıf aldığını belirleyebilirler. Bu şekilde araştırma alanının güncel durumunu ve gelecekteki eğilimlerini anlayabilirler (Atabay vd., 2019). Tüm bu değerlendirmelerden hareketle bu çalışmada, sosyal bilimler alanında “çocuk yoksulluğu” konusunda Scopus veri tabanında yer alan makaleler R programı ile bibliyometrik analiz yöntemleri kullanılarak incelenmiş ve Vosviewer programı ile görselleştirilerek sunulmuştur. Çalışma kapsamında “çocuk yoksulluğu” ile ilgili yayınların kavramsal ilişkileri haritalandırılmış ve alanda en çok üretim yapan yazarlar ve alana en çok katkıda bulunan yayıncılar tespit edilmiştir. Çalışmaya Web of Science veri tabanı dahil edilmemiştir bunun bir nedeni, Scopus’un Web of Science’a göre daha fazla dergi ve diğer kaynak türlerini içermesidir. Çalışma sonuçları çocuk yoksulluğu çalışmalarının kavramsal çeşitliliğini ortaya koymakta ve çocuk alanında çalışan araştırmacılara mevcut ve gelecek araştırma eğilimlerini kavramalarına ve dolayısıyla daha inovatif ve yaratıcı araştırma tasarımları geliştirmelerine imkân sağlamaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi tekniği ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, belgeleri veya diğer yazılı veya kaydedilmiş materyalleri incelemek için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir. Bu yaklaşım, ilgili temaları, kalıpları ve içgörülerini belirlemek amacıyla belgelerin sistematik ve ayrıntılı bir incelemesini içerir ve araştırmacıların belirli kelimelerin, tümceciklerin veya temaların belgeler arasındaki sıklığını, dağılımını incelediği bir içerik analizi yapmayı içermektedir (Sönmez vd., 2016).

Bibliyometri, bilimsel yayınların sayısını analiz ederek, belirli bir konu hakkında yapılan araştırmaların genel özelliklerini çıkararak ve görselleştirerek elde ettiği sonuçlarla, araştırma alanındaki gelişmeleri takip etme konusunda inovatif bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın en büyük avantajı, sistematik bir literatür taraması yapmak

için kullanılabilmesidir (Zhang vd., 2015). Bibliyometrik analiz yapmak için oluşturulan R Bibliometrix yazılımı (Aria vd., 2017) ve verileri görselleştirmek amacıyla Vosviewer yazılımı (Van Eck, vd., 2017) kullanılmıştır.

Bu araştırmada sosyal bilim alanında diğer veri tabanlarına göre daha geniş olduğu kabul görülen veri tabanlarından Elsevier Yayınevi'ne ait olan Scopus veri tabanı kullanılmıştır. 01.04.2023 tarihinde Scopus veri tabanında;

(TITLE-ABS-KEY (“Child Poverty”) OR TITLE-ABS-KEY (“Children Poverty”)) AND (EXCLUDE (PUBYEAR, 2023))

parametreleri kullanılarak yapılan arama sonucunda “children poverty” veya “child poverty” kavramlarının geçtiği tüm yayın kayıtlarına ulaşmak amacıyla, arama kriterinde alan için herhangi bir sınırlama tercih edilmemiştir. Ancak zaman kriteri olarak 2023 yılı yayınları çalışmaya dahil edilmemiştir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, “children poverty” veya “child poverty” kavramlarının geçtiği araştırmalarla ilgili bulgulara yer verilecektir.

Genel Bilgiler

Tablo 1. Genel Bilgiler

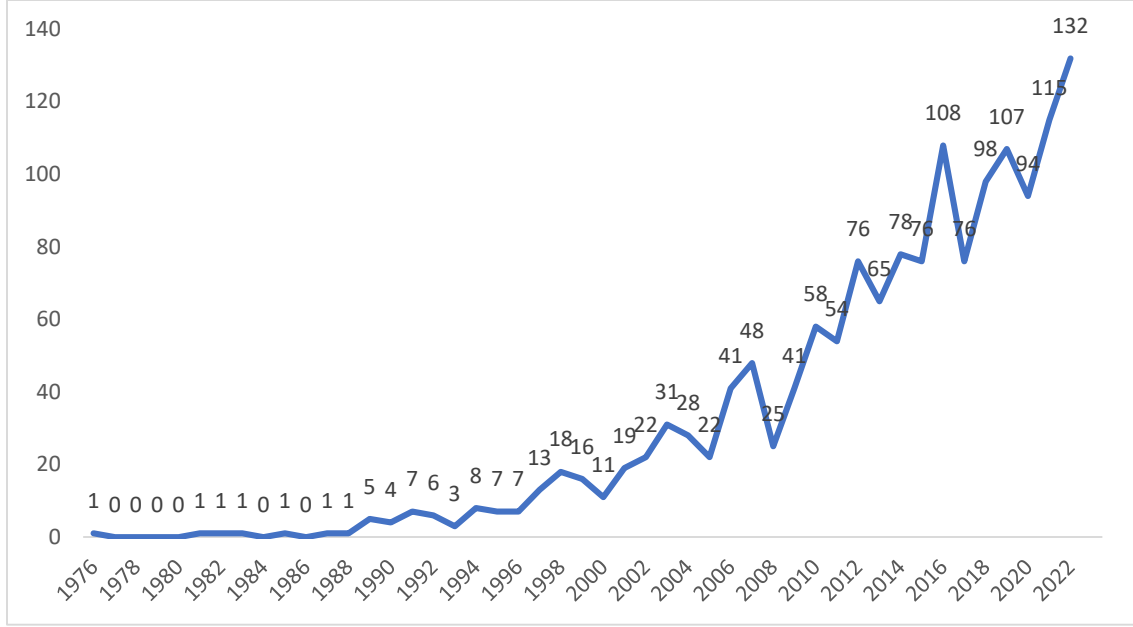
	Sayı/Oran
Zaman Aralığı	1976-2022
Yayın	1526
Kaynak	787
Anahtar Kelime	2445
Yazarlar	2912
Tek Yazarlı Yayın	437 (%15)
Yayın Başına Ortak Yazar	%2,49
Yayın Başına Ortalama Atıf	13,74
Referanslar	68780
Yayın Ortalama Yaşı	9,79
Yıllık Büyüme Oranı	%11,2

Tablo 1’de filtreleme sonucunda elde edilen verilerin genel bilgileri sunulmuştur. Tablo incelendiğinde Scopus veri tabanında çocuk yoksulluğu konulu ilk yayının 1976 yılında yayınlandığı ve 46 yıllık süreç içerisinde 1526 yayının 787 farklı kaynaktan yayınlandığı, yayınlarda 2.445 anahtar kelime ve 68.780 kaynağın kullanıldığı, bununla birlikte toplamda 2.912 yazarın bulunduğu ve 437 yayının da tek yazarlı olduğu, yayın başına ortak yazar oranının %2,49, ortalama atıf sayısının 13,74 olduğu tespit edilmiştir. Yayın sayısında yıllara göre büyüme oranının %11,2 olduğu ve buna bağlı olarak makale ortalama yaşının ilerleyen yıllarda düşeceği düşünülmektedir.

Yayın Sayısı

Scopus veri tabanındaki akademik çalışmaların yıllara göre dağılımının incelendiği bu araştırmada, Grafik 1’de sunulan verilere göre çocuk yoksulluğuyla ilgili en çok yayın yapılan yılların 2022 (132), 2021 (115) ve 2016 (108) olduğu görülmektedir. Grafik bütünüyle değerlendirildiğinde, Çocuk Hakları Sözleşmesinin imzalandığı 1989 yılından önce yıllık yayınlar bir yayın ile sınırlıyken 1989 ve sonrasında çocuk yoksulluğu ile ilgili yayın sayısında artış olduğu ve 2010 yılı sonrasında çocuk yoksulluğuyla ilgili akademik çalışmaların sayısında dalgalanmalar

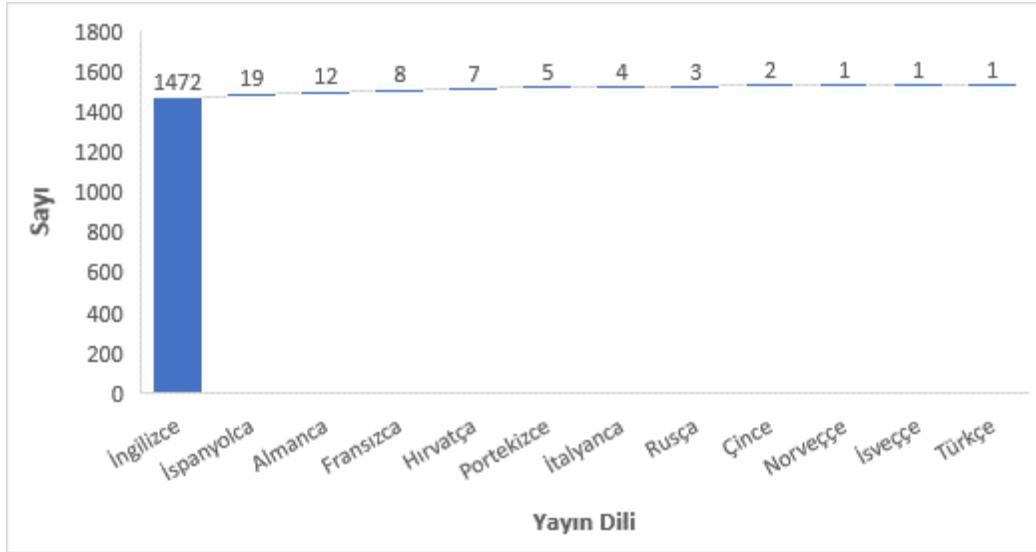
yaşandığı ancak bu tarihten sonra yayın sayısının ellinin (50) altına düşmediği söylenebilir. Bu durum, çocuk yoksulluğunun önemli bir araştırma konusu olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Grafik 1. Araştırmaların Yıllara Göre Sayısal Dağılımı

Yayın Dili

Scopus veri tabanı üzerinde, çocuk yoksulluğu konusunda yapılan akademik çalışmaların hangi dillere ait olduğunu belirlemek için hazırlanan Grafik 2'de, çocuk yoksulluğu ile ilgili en çok yayın yapılan dilin İngilizce (1472) olduğu ortaya konulmuştur. Bu durumun sebepleri arasında, İngilizcenin bilim dili olarak yaygın kullanımı ve Scopus veri tabanındaki dergilerin İngilizce yayın dili tercihleri sayılabilir.

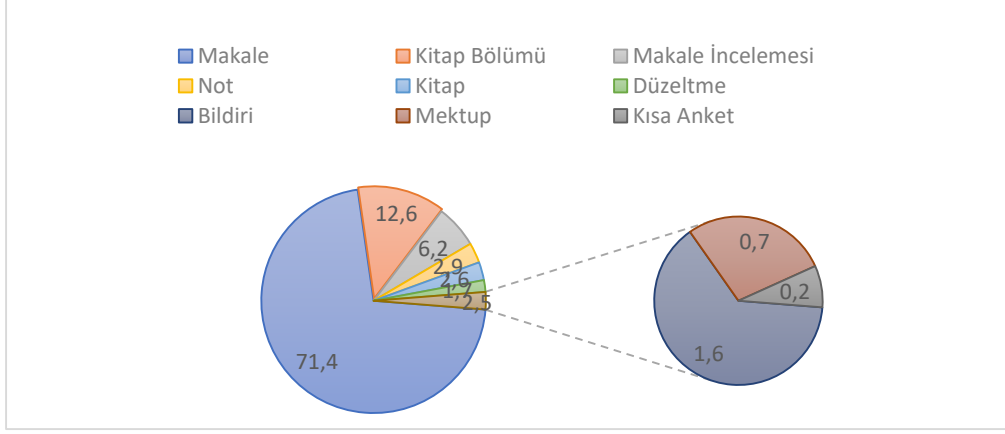

Grafik 2. Araştırmaların Yayın Dillerine Göre Dağılımı.

Yayın Türü

Scopus veri tabanında yapılan bu analizde, çocuk yoksulluğu ile ilgili akademik çalışmaların yayın türlerine göre dağılımı Grafik 3'te sunulmuştur. Grafik 3 incelendiğinde, çocuk yoksulluğu ile ilgili akademik çalışmaların yayın

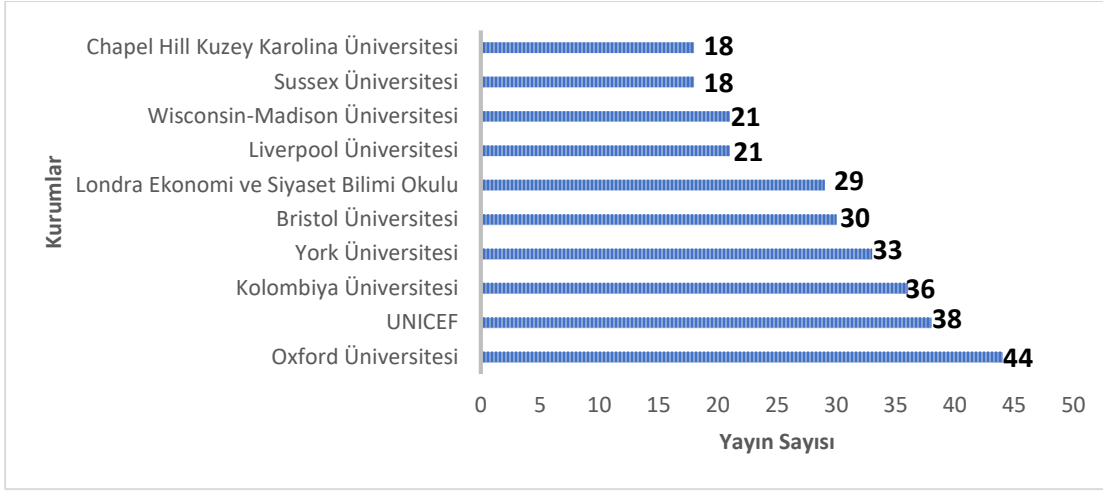
türlerinde makalelerin (%71,4) birinci sırada yer aldığı ve kitap bölümlerinin ise (%12,6) oranıyla ikinci sırada olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, çocuk yoksulluğu konusunda yapılan araştırmaların büyük çoğunluğunun makale formatında olduğunu göstermektedir.

Grafik 3. Yayın Türlerine Göre Dağılım

Yazarların Kurumları

Kurum sayısının 160 olması nedeniyle grafikte sadece en fazla yayın sayısına sahip ilk 10 kuruma yer verilmiştir. Grafik 4'te yer alan veriler incelendiğinde çocuk yoksulluğu ile ilgili olarak yayın yapan yazarların çalıştığı 160 kurum arasında Oxford Üniversitesi (44) ilk sırada yer alırken, UNICEF (38) ikinci sırada yer almaktadır.

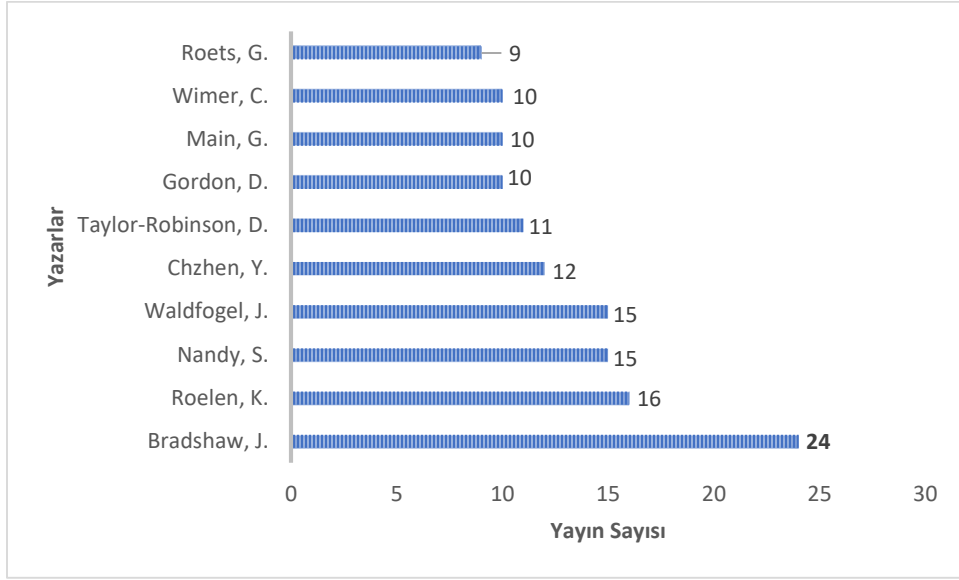

Grafik 4. Yazarlarının Çalıştığı Kurumlara Göre Dağılımı

Yazarlar

Yazar sayısının 159 olması nedeniyle grafikte sadece en fazla yayın sayısına sahip ilk 10 yazara yer verilmiştir. Grafik 5'te yer alan veriler incelendiğinde çocuk yoksulluğu ile ilgili olarak yayın yapan yazarlar arasında 24 yayının Bradshaw, J. İlk sırada yer alırken sırasıyla, Roelen, K. (16) ve Nandy, S. (15) yer almaktadır.

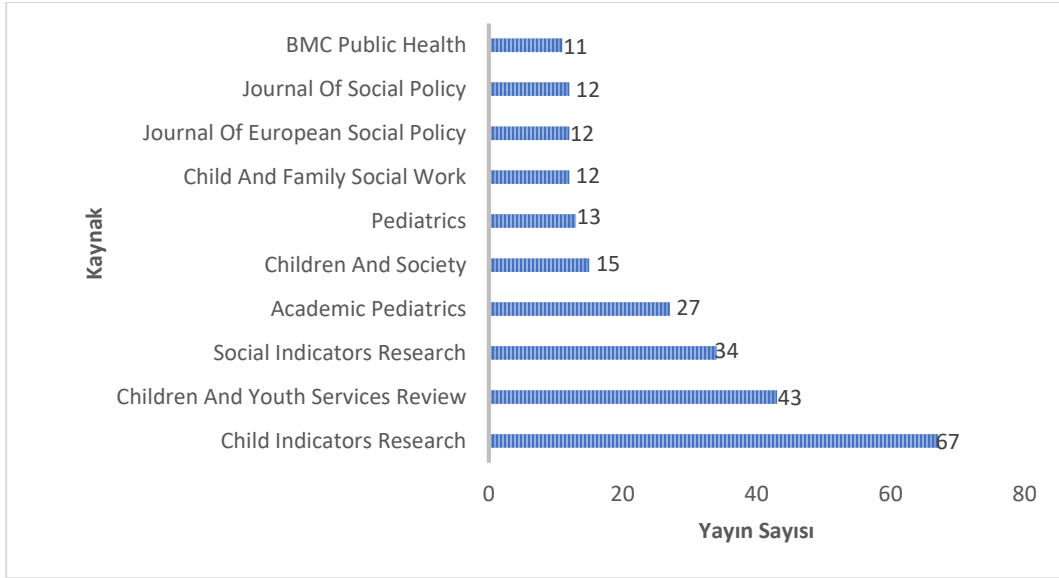

Grafik 5. Yayınların Yazarlara Göre Sayısal Dağılımı

Kaynaklar

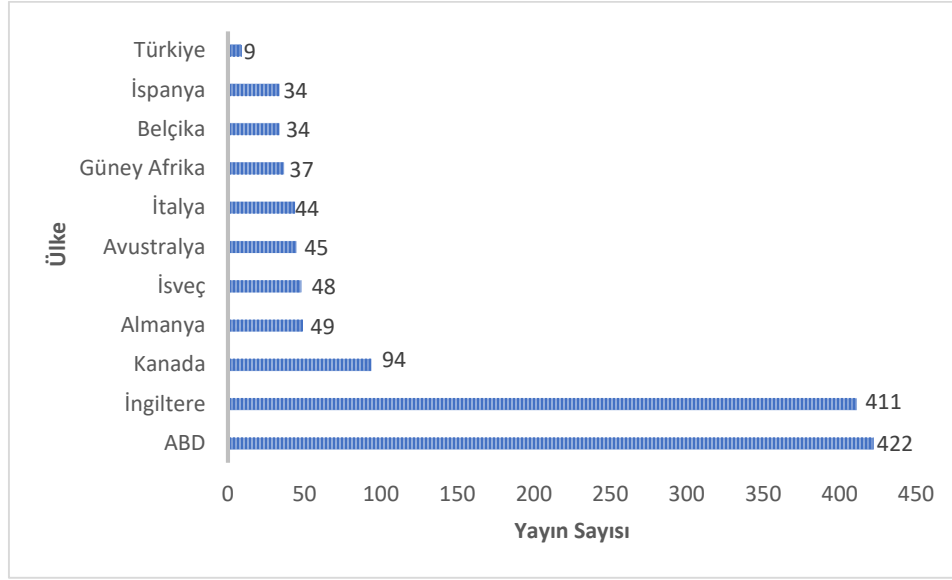
Kaynak sayısının 140 olması nedeniyle grafikte sadece en fazla yayın sayısına sahip ilk 10 kaynağın resmi isimlerine yer verilmiştir. Grafik 6'da yer alan veriler incelendiğinde çocuk yoksulluğu ile ilgili olarak araştırma yayımlayan kaynaklar arasında 67 yayın ile ilk sırada Child Indicators Research (Çocuk Göstergeleri Araştırmaları) gelmektedir.

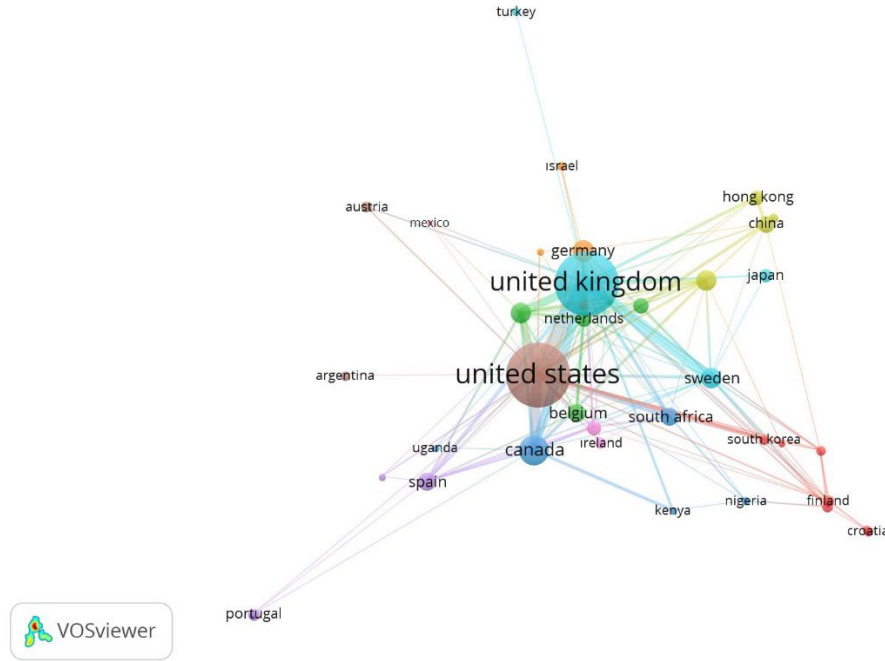
Grafik 6. Yayınların Yayınlandığı Kaynaklara Göre Dağılımı

Ülkeler

Ülke sayısının 93 olması nedeniyle grafikte sadece en fazla yayın sayısına sahip ilk 10 ülkenin verileri ve otuzuncu sırada yer alan Türkiye'nin verilerine yer verilmiştir. Grafik 7'de yer alan veriler incelendiğinde çocuk yoksulluğu ile ilgili olarak araştırma yayımlayan ülkeler arasında ilk sırada 422 yayın ile ABD ve 411 yayımla İngiltere takip etmektedir.

Grafik 7. Yayınların Yayınlandığı Ülkelere Göre Dağılımı

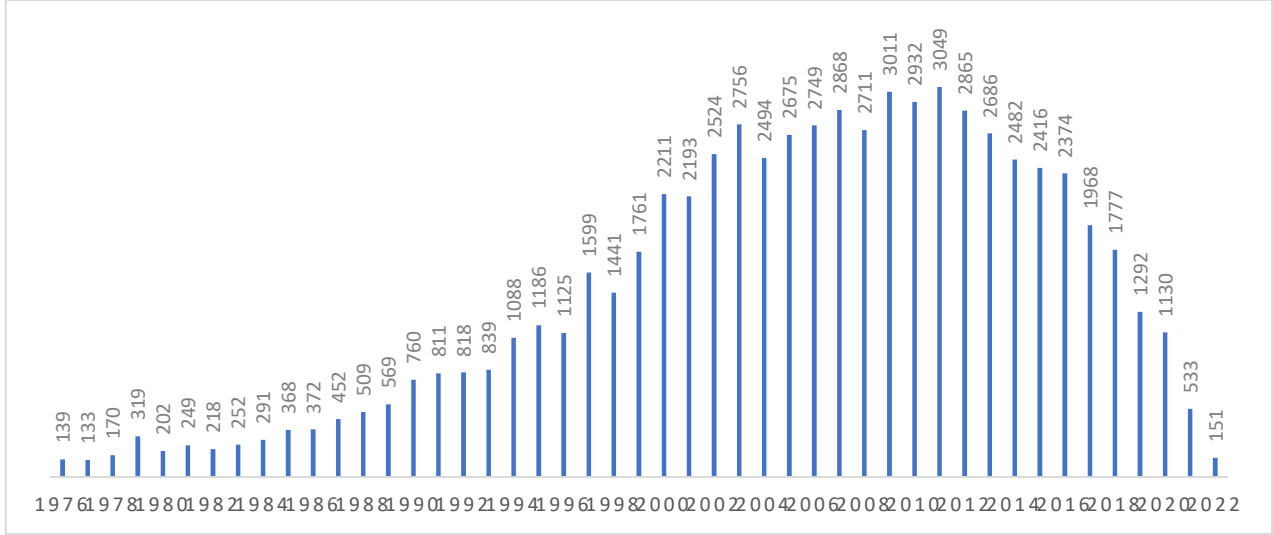

Şekil 1. Ülkeler Arası İş Birliği Ağı

Bu şekil Vosviewer programı ile farklı ülkelerin bilimsel iş birliği düzeyini göstermektedir. Program, her ülkeyi bir düğüm olarak göstermekte ve düğümlerin büyüklüğü ülkenin yayın sayısına göre ayarlanmaktadır. Ülkeler arasındaki iş birliği ise, düğümler arasındaki uzaklık ve bağlantı çizgilerinin kalınlığı ile gösterilmektedir. Programda, en az 5 makaleye sahip olan 93 ülkeden 39 tanesi seçilmiştir. Seçilen ülkeler, iş birliği profillerine göre 10 gruba ayrılmıştır. Gruplar arasında ise 146 tane bağlantı çizgisi vardır.

Atıf Analizi

Grafik 8’de yer alan veriler incelendiğinde çocuk yoksulluğu ile ilgili olarak yayımlanan akademik yayınların ilk atıf verilerinin 1976 yılına ait olduğu ve 1982’den başlayarak 2011 yılına kadar yıldan yıla atıf sayısının artış gösterdiği grafikte görülmektedir. 2011 yılında 3049 atıf sayısı ile en yüksek atıf sayısı elde edilmiştir. 2011 yılından günümüze geçen süreçte her geçen yıl atıf sayısının azaldığı görülmektedir. Ancak atıf sayısı azalmasına rağmen Grafik 1 incelendiğinde yıllık yayın sayısının 2010 yılından itibaren artış eğiliminde olduğu görülmektedir.

Grafik 8. Yıllara Göre Atıf Sayısal Dağılımı

Anahtar Kelimeler

Scopus veri tabanında çocuk yoksulluğu ile ilgili araştırmalarda kullanılan anahtar kelimelerle ilgili sıklığı belirten veriler Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Anahtar Kelime Bulutu

Sonuç

Yoksulluk, çocukların hem şimdiki yaşamlarını hem de gelecek yaşamlarını derinden etkileyen bir durumdur. Çocukların kötü beslenmesi, okul başarısızlığı, sağlık sorunları, madde bağımlılığı, suça eğilim, evsizlik ve psikolojik sorunlar çocuk yoksulluğunun sonuçları arasında yer alarak, çocukların gelecekteki yaşamlarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Dünya genelinde yoksulluğu azaltmayı ve çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasını amaçlayan, küresel çocuk yoksulluğu ile mücadele politikaları arasında; çocuk sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesi, eğitim hizmetlerine erişimin artırılması, ailelere yönelik gelir transferleri, çocuk işçiliğine yönelik politikalar, sürdürülebilir kalkınma hedefleri yer almaktadır.

Çocuk yoksulluğu, sosyal ayrımcılık, sosyal iletişim eksikliği, sosyal dışlanma gibi faktörlerle de ilgilidir. Çocuk yoksulluğu, çocukların gelişimini olumsuz etkileyen, psikolojik ve sosyal sorunları da beraberinde getiren bir durumdur.

Çocuk yoksulluğu, küresel bir sorun olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Çocukların yaşam kalitesini ve gelişimini olumsuz etkileyen bu durum hem bireyler hem de toplumlar açısından önemli sonuçlara neden olmaktadır. Bu nedenle, çocuk yoksulluğunu anlamak, ölçmek ve azaltmak için yapılan araştırmalar büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla çalışmada, Scopus veri tabanında çocuk yoksulluğu ile ilgili yayınlanmış araştırmalar bibliyometrik yöntem kullanılarak bu alanın entelektüel yapısına ışık tutulmaktadır.

Bilimsel disiplinlerde bibliyometrik analizler, bir alandaki verileri geniş bir perspektiften incelemeye yarayan önemli bir araç haline gelmiştir. Bilimsel yayınların sayısı arttıkça, bu yayınlardan geleneksel yöntemlerle anlam çıkarmak güçleşir. Bu nedenle, araştırma yönlerini belirlemek, hem bilimsel alanların ve entelektüel yapıların hem de sektörel ve kamusal uygulamaların gelişimi için kritik bir rol oynar. Hem yeni araştırmalar yapmak hem de mevcut uygulamaları iyileştirmek ve geliştirmek için gereklidir.

Bu çalışmada, bibliyometri analizi yapmak için iki farklı yazılım kullanılmıştır. Bunlardan biri R programıdır. R programı, açık kaynaklı bir yazılımdır ve birçok kütüphane ile çeşitli analizler yapmaya imkân verir. R programı, birçok kullanıcının yararlanabileceği bir yazılımdır. Diğer yazılım ise Vosviewer'dir. Vosviewer, bibliyometri analizi yapmak isteyen araştırmacılara kolay kullanımlı bir araç sunar. Vosviewer, bibliyometri analizini görsel olarak ifade etme yeteneği ile de araştırmacılara destek olur. Vosviewer ve R programı, araştırmacıların araştırma sorularına yaratıcı ve ilgi çekici cevaplar bulmasına yardımcı olan verimli yazılımlardır.

Scopus veri tabanından çocuk yoksulluğu konusunda seçilen makalelerin bibliyometrik analizi bu çalışmanın amacıdır. R ve Vosviewer programları ile makalelerin yıl, yazar, kaynak, ülke ve bilim alanları gibi nitelikleri belirlenmiş ve bu veriler grafik ve şekillerle sunulmuştur. Araştırma, 1976-2022 yılları arasında çocuk yoksulluğu ile ilgili 1526 yayını içermektedir. Çocuk Hakları Sözleşmesinin imzalandığı 1989 yılından önce yıllık yayınlar bir yayın ile sınırlıyken 1989 ve sonrasında çocuk yoksulluğu ile ilgili yayın sayısında artış olduğu ve 2010 yılı sonrasında çocuk yoksulluğuyla ilgili akademik çalışmaların sayısında dalgalanmalar yaşandığı ancak bu tarihten sonra yayın sayısının ellinin (50) altına düşmediği söylenebilir. Bu durum, çocuk yoksulluğunun önemli bir araştırma konusu olarak kabul edildiğini göstermektedir. En yüksek yayın sayısının ise 2022 yılında 132 yayımla kaydedildiği belirlenmiştir. Yayınların çoğunlukla İngilizce dilinde ve makale türünde olduğu görülmüştür. Araştırmada, en fazla yayın yapan kurumlar olarak "Oxford Üniversitesi" ve "UNICEF" belirlenmiştir. "Bradshaw, J." isimli yazarın 24 yayın ile en çok yayın yapan yazar olduğu görülmüştür. "Child Indicators Research" dergisi ise 67 yayın ile en yüksek akademik yayın sayısına sahip dergi olarak saptanmıştır. ABD, 422 yayın ve İngiltere ise 411 yayın ile en çok akademik yayın üreten ülkeler olarak belirlenmiştir. Vosviewer programı kullanılarak yapılan ağ analizi sonucunda, ülkelerin iş birliği yoğunluğu belirlenmiş ve 10 farklı gruba ayrılmıştır. Bu gruplar arasında toplamda 146 bağlantı çizgisi bulunmuştur. Sonuçlar, ABD ve İngiltere'nin diğer ülkelerle en fazla iş birliği yapan ülkeler olduğunu göstermektedir. Vosviewer programı ile yapılan ağ analizi sonucunda oluşturulan şekilde de ABD ve İngiltere merkezde konumlanarak diğer ülkeler arasında bir nevi köprü görevi görmekte olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre, 1982'den 2011 yılına kadar atıf sayısının her yıl arttığı görülmüştür, en yüksek atıf sayısı 2011'de 3049 olarak kaydedilmiştir. Ancak, 2011 yılından günümüze kadar geçen süreçte, yayın sayısının artmasına rağmen atıf sayısının azaldığı tespit edilmiştir. Anahtar kelimeler analiz edildiğinde, çocuk yoksulluğu ile ilgili akademik yayınlarda en sık olarak "Çocuk Yoksulluğu" (453), "Yoksulluk" (185), "Çocuk" (97), "Çok Boyutlu Yoksulluk" (43) ve "Eşitsizlik" (35) gibi terimlerin kullanıldığı görülmüştür.

Bunun yanı sıra, yakın tarihli yayınlarda “çocuk sağlığı”, “covid-19”, “çocuk yoksunluğu” ve “çok boyutlu yoksulluk” gibi terimlerin daha sık kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın sınırlılığı, Scopus veri tabanının kullanılarak yapılmasıdır. Vos, Dimensions, Microsoft Academic ve Google Scholar gibi diğer veri tabanlarından da analizler yapılabilir. Bu şekilde, farklı veri tabanları arasında karşılaştırmalar da yapılabilir. Bu çalışma, çocuk yoksulluğu konusunda araştırma yapmak isteyenlere bu alandaki genel durumu ve literatürü özetlemektedir. Bibliyometri analizleri sayesinde, araştırmacılar çocuk yoksulluğunun geniş kapsamını, mevcut araştırma konularını, çalışılan alanları, eğilimleri ve potansiyel araştırma boşluklarını görebilirler.

Kaynakça

- Açıkgöz, R., & Yusufoglu, Ö. Ş. (2012). Türkiye’de yoksulluk olgusu ve toplumsal yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 76-117.
- Alkire, S. (2005). Why the capability approach?, *Journal of Human Development*. 6 (1), 115– 135.
- Alkire, S., & Foster, J. (2011). Understandings and misunderstandings of multidimensional poverty measurement. *The Journal of Economic Inequality*, 9(2), 289–314. <https://doi.org/10.1007/s10888-011-9181-4>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Atabay, E., Çizel, B., & Ajanovic, E. (2019, Ekim 16-19). *Akıllı şehir araştırmalarının R Programı ile Bibliyometrik Analizi*. 20. Ulusal Turizm Kongresi, Eskişehir.
- Avşar Kurnaz, Ş. (2009). *Türkiye’de çocuk yoksulluğu* [Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü]. <https://www.aile.gov.tr>
- Bessell, S. (2022). Rethinking child poverty. *Journal of Human Development and Capabilities*, 23(4), 539-561. <https://doi.org/10.1080/19452829.2021.1975626>
- Bradbury, B., & Jantti, M. (2009). *Child poverty across industrialized nations (Economic and Social Policy Series No. 71)*. UNICEF. https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/esp_no_71.pdf
- Bradbury, B., Jantti, M., & Lindahl, L. (2011). *Labour income, social transfers and child poverty. OECD Social, Employment and Migration Working Papers (No. 124)*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5kg6z83zcmnn-en>
- Bradshaw, J., & Richardson, D. (2009). An index of child well-being in Europe. *Child Indicators Research*, 2(3), 319-351. <https://doi.org/10.1007/s12187-009-9037-7>
- Chambers, R. (2006). *What is poverty? Who asks? Who answers? Poverty in focus Brazil*. International Poverty Centre. <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/120/rc145.pdf>
- Chzhen, Y., Gordon, D., & Handa, S. (2018). Measuring multidimensional child poverty in the era of the sustainable development goals. *Child Indicators Research*, 11(3), 707–709. <http://doi.org/10.1007/s12187-017-9490-7>
- Evans, G.W., & Kim, P. (2013). Childhood poverty, chronic stress, self-regulation, and coping. *Child Development Perspectives*, 7(1), 3–48. <https://doi.org/10.1111/cdep.12013>
- Gordon, D., Nandy, S., Pantazis, C., Pemberton, S., & Townsend, P. (2003). *Child poverty in the developing world*. The Policy Press.
- Günaydın, D. (2020). Yoksulluk damgalama ve utanma: Sosyal yardım ağı çerçevesinde bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(49), 837-860. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.569364>

- Haider, A. (2021). *The basic facts about children in poverty*. Center for American Progress. <https://www.americanprogress.org/issues/poverty/reports/2021/01/12/494506/basic-facts-children-poverty/>
- Hjelm, L., Ferrone, L., Handa, S., & Chzhen, Y. (2016). Comparing approaches to the measurement of multidimensional child poverty. *Innocenti Working Paper*, 29. UNICEF Office of Research.
- Reyles, D. Z. (2007). The Ability to go about without shame: A proposal for internationally comparable indicators of shame. *OPHI Working Paper*, 03 chrome-extension://efaidnbmnnnibpcjpcglclefindmkaj/https://www.ophi.org.uk/wp-content/uploads/OPHI-wp03.pdf
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2016). *Örnekendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Sutton, E., Pemberton, S., Fahmy, E., & Tamiya, Y. (2014). Stigma, shame and the experience of poverty in Japan and the United Kingdom. *Social Policy and Society*, 13(1), 143-154. <http://doi.org/10.1017/s147474641300050x>
- Tekdemir, N., & Yılmaz, H. H. (2020). Türkiye ve Avrupa ülkelerinde çocuk yoksulluğunun belirleyicileri üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(3), 1075-1104. <https://doi.org/10.30964/auebfd.740321>
- Topgül, S. (2013). Türkiye’de yoksulluk ve yoksulluğun kadınlaşması. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 277-296. <https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php?pdf=0018249>
- UNICEF. (2023). *Child poverty*. <https://www.unicef.org/social-policy/child-poverty> (Erişim tarihi: 17/04/2023).
- Üstün, K. (2022). Uluslararası çocuk hakları ve Türkiye çocuk politikaları. F. Yardimciel (Ed.), *Çocuk ve ötesi: Disiplinlerarası yaklaşımlarla içinde* (ss. 25-52). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2017). Citation-based clustering of publications using CitNetExplorer and VOSviewer. *Scientometrics*, 111(2), 1053-1070. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2300-7>
- Walker, R. (2014). *The shame of poverty*. Oxford Scholarship.
- White, H., Leavy, J., & Masters, A. (2013). Comparative perspectives on child poverty: A review of poverty measures. *Institute of Development Studies, University of Sussex*. <https://www.younglives.org.uk/sites/www.younglives.org.uk/files/YL-WP87-White-ComparativePerspectivesOnChildPoverty.pdf>
- Zhang, S. J., Lyu, P. H., & Yan, Y. (2015). Global geographical and scientometric analysis of tourism-themed research. *Scientometrics*, 105(1), 385–401. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1648-3>

EXTENDED SUMMARY

Poverty has been a persistent problem in societies throughout history, and in contemporary times, it has evolved into a global issue affecting not only underdeveloped or developing countries but also developed industrial societies. Efforts to address poverty and assist impoverished nations have been undertaken by international organizations since the early 1990s. As a result, poverty has transformed from a national concern to a global concern. It entails the lack of access to basic resources and deprivation of essential goods and services necessary for a decent standard of living.

Poverty is a multidimensional phenomenon that encompasses social, political, and cultural aspects. Various definitions and approaches exist within the poverty framework, aiming to measure and explain this phenomenon. In today's world, poverty has widespread negative implications for societies.

Child poverty, specifically, has significant implications for individuals in various age groups. Children from disadvantaged backgrounds experience hindered development and face numerous vital and social challenges due to poverty. Every individual, regardless of age, has inherent rights and freedoms, including the right to life, education, and health. These rights are explicitly outlined in the United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC), an international agreement specifically designed to safeguard children's rights. While children have rights as stated in other international human rights conventions, the UNCRC also addresses additional rights that are specific to their age and development (Üstün, 2022)

Child poverty extends beyond material deprivation and encompasses the lack of essential rights and necessities such as education, healthcare, nutrition, shelter, and social participation. Effectively preventing and reducing child poverty requires policies and programs that take children's perspectives into account. Unfortunately, more than half of the world's children are forced to endure adverse conditions such as poverty and conflict, resulting in the violation of their basic rights. Investing in children is a highly effective approach in combating poverty, benefiting both current and future generations.

Child poverty remains a pressing global issue, significantly impacting the well-being and development of children and having profound consequences for individuals and societies at large. Therefore, research aimed at understanding, measuring, and mitigating child poverty is of utmost importance. In this context, the present study employs bibliometric analysis methods to examine publications on child poverty in the Scopus database. Bibliometric analysis enables quantitative and qualitative evaluation of scientific publications, providing insights into the general state of a specific research field. By employing bibliometrics, researchers can determine influential authors, institutions, countries, and journals within a field, identify popular topics, and assess the impact of studies through citation analysis. Ultimately, this facilitates an understanding of the current research landscape and future trends in the field (Atabay et al., 2019).

This study employed bibliometric analysis methods and utilized the R program in the Scopus database to examine articles pertaining to “child poverty” within the realm of social sciences. The objective was to map the conceptual relationships among these publications and identify the authors with the highest productivity and the publications that made notable contributions to the field. The study findings shed light on the conceptual diversity within child poverty research, offering valuable insights to researchers in the field of child studies. These insights enable them to grasp the existing and future research trends and, consequently, foster the development of more innovative and creative research designs.

The research methodology incorporated qualitative techniques such as document analysis and content analysis. Document analysis is a qualitative research approach that involves a systematic and comprehensive examination of written documents and other recorded materials. Its purpose is to identify relevant themes, patterns, and insights present within the documents. Content analysis, on the other hand, entails the examination of the frequency and distribution of specific words, phrases, or themes across the documents (Sönmez et al., 2016: 186).

Despite the abundance of bibliometric studies in the literature, there is a dearth of research specifically focused on the current state of “child poverty.” Hence, a total of 1526 studies were analyzed by conducting a search on Scopus, excluding publications from the year 2023, utilizing the keywords “Child Poverty” or “Children Poverty.” The analysis yielded comprehensive information regarding the distribution of publications and was visually represented using VOSviewer. According to the analysis results, the highest number of publications

related to child poverty was observed in 2022, predominantly comprising articles. The United States emerged as the leading country in terms of publication output, while a decline in the number of citations to child poverty-related publications has been evident since 2011. Notably, Oxford University and UNICEF were identified as the institutions with the highest publication output. The outcomes obtained through VOSviewer indicated that the most frequently employed keywords were “child poverty” and “poverty.”